

עדכונים:

1. חומרים היסטוריים של לאו"ר, כולל פעילויות בשיתוף תנועות אחרות, נמסרו לספריה הלאומית ופתוחים לציבור.
2. בעקבות המחאה על הרפורמה המשפטית וההידברות בין הצדדים, הועברה תכנית לאו"ר לצוות נשיא המדינה.

חסדאי:

- מה הדליק את הרפורמה המשפטית? מה הדליק את ההמונים שיוצאים להפגנות? החלטות בית משפט בדרך כלל לא ימצאו חן בעיני הצד המפסיד. היו החלטות בג"צ שדווקא עזרו לממשלות ימין. החלטות הממשלה להעלות דווקא כעת את נושא הרפורמה המשפטית קשורה למבנה הקואליציוני של ממשלה זו. בתקופת הממשלה הקודמת של בנט-לפיד, הצליח נתניהו לגבש ברית מוצקה שנקראת "ימין מלא-מלא". גוש זה שיתק את הכנסת, כולל הצבעה נגד חוקים שהם אינטרס מובהק גם שלהם. בסופו של דבר מצאו 2 עריקים- שיקלי וסילמן - והצליחו להפיל את הממשלה שהייתה אז בראשות יאיר לפיד.
- בקואליציה הנוכחית יש 3 קבוצות שלחלקן בעיות ברמה הלאומית שלא נפתרו עד היום ולכן יש להן אינטרס לרפורמה.
1. **החרדים.** קבוצה המביאה לשינוי קיצוני בדמותה של המדינה. מאבקם הוא מול המסגרת הציונית. יש להם יתרון דמוגרפי ובנוסף, בניגוד לחינוך הציוני-מערבי-ליברלי, הם מצליחים להחזיק ולשמור על הצעירים בתוך המסגרת החרדית. ליהודים בגולה היו תמיד 2 יתרונות: ליכוד פנימי וגם תפקיד כלכלי משמעותי ברמת המדינה (סוחרים, בנקאים ועוד). בישראל יש לחרדים ליכוד פנימי אבל אין להם כמעט תועלת כלכלית לחברה ולהיפך. הם הופכים נטל שתובע זכויות. לחרדים היה אינטרס לפגוע בבית המשפט העליון כדי שלא יאיימ עליהם בגיוס לצה"ל או בקיצוץ תקציבים.
  2. **הציונות הדתית.** בעבר הייתה זו ציונות מתונה וגשר בין עולם חילוני ודתי. לכן התחשבו בהם. כיום הם אימצו את יישוב "ארץ ישראל השלמה" כערך מרכזי ומטרה עליונה ולכן ציבור זה רואה עצמו כמוביל. במקרים מסוימים בית המשפט העליון הגביל אותם ולכן הם רואים בו איום ורוצים לפגוע בו.
  3. **הליכוד.** לא היו נלהבים למהפכה המשפטית אולם לא יכלו להתעלם מהחרדים והציונות הדתית שהובילו את המאבק. לכן חזרו לרכב על התג העדתי- צריך שופט מרוקאי בבית המשפט. טענה זו דיברה להרבה אנשים מהבסיס הפוליטי שלהם.

בנקודת זמן זו התלכדו 3 הקבוצות למהלך נגד המערכת המשפטית. זהו משהו עמוק יותר מאשר האישיות של נתניהו.

אבל מה הוציא את המוני האנשים לרחובות?

חלק גדול הרגישו שמשליטים עליהם אנשים שלא רוצים אותם – חרדים ומתנחלים. המשטר הקואליציוני בישראל נותן כוח לקבוצות קטנות הרבה מעבר לכוחן. זה מכרסם כל העת בחיים. ההתיישבות, למשל, לא מתנהלת עפ"י החלטות ממשלה אלא על-ידי קבוצות קטנות שמצליחות לכפות פעולות. החרדים לא מתגייסים. **השיטה הקואליציונית משבשת את הפרדת הרשויות.** אולם זה לא החל במאבק במערכת המשפט אלא ב"חוק ההסדרים". (חוק שהממשלה מביאה לאישור הכנסת בכל שנה לצד חוק התקציב, המאגד תיקוני חקיקה רבים שהממשלה רואה צורך באישורם בכנסת כדי ליישם את מדיניותה ותכניותיה הכלכליות. התחיל כחוק לשעת חירום בעת המשבר הכלכלי, 1985. הוא מובא לכנסת כמיקשה אחת, בהליך חפז, ומאגד בתוכו מאות חוקים בנושאים שונים המתקבלים ללא דיון מעמיק. לדוגמה: עדכון קצבאות ילדים, רפורמה במשק המים, סמכויות להרחבת מתחמי פינוי-בינוי, רישיונות לרדיו אזורי ועוד). כלומר, הממשלה לוקחת סמכויות מהכנסת לדיון והחלטות חשובות ומכניסה נושאים ל"ספר התקציב", שלא זה מקומם. הכוח לחלק תקציבים ומישרות השחית את הכנסת. ירידה ברמת הנבחרים וירידה ברמת השירות הציבורי. השיקולים עליהם דנה הכנסת הם רק על הטווח המיידי. אין שום חשיבה לטווח הארוך, למשל בעיית הערבים בתחומי ארץ-ישראל. **לאו"ר** ראתה בעיות אלו לפני יותר מ-40 שנה והציעה משטר נשיאותי, בית עליון עם חשיבה לטווח ארוך, חוקה, משאל עם, מבנה תקציב אחר, חלוקת תפקידים, סמכויות ואחריות אחרת בין האזרח לרשויות השלטון ועוד.

כיום לא רואים מנהיגות אמיתית בחברה. לתנועת המחאה יש כמה מנועים: נגד חרדים, נגד ביבי, נגד החלטות הממשלה.

אין להם תשובות ברורות ל"יום שאחרי", לכן זו סכנה לתנועת המחאה.

הבעיה במדינת ישראל היא בסיסית והיסטורית ולא ניתן לפתור אותה בהחלטות מינהליות. כרגע הבחירה היא בין

דמוקרטיה טובה לדמוקרטיה רעה. ההחלטות תלויות במערכת הערכים הלאומית ועל זה נאבקים.

דברי משתתפים

אריה שיפמן: גורמים משיחיים קיצוניים מובילים את המערכת ותוקפים גם את ראשי מערכת הביטחון. משה דיין: המחאה מורכבת מהרבה גורמים קטנים הפועלים בהתנדבות. אנשים משלמים על הסעות, דגלים ושלטים. יש גם עזרה חיצונית למשל: קובי ריכטר, אהוד ברק ועוד. **מציע לעשות מיפוי של רפורמות אהרון ברק ולפעול נקודתית.** וימן: בבסיס הדמוקרטיה טמון המאבק. בכנסת יש מפלגות שבבסיס פעילותן, כפי שהודיעו לרשם המפלגות, הן נגד מדינה יהודית (מפלגות ערביות הדורשות מדינת כלל אזרחיה) או נגד מדינה דמוקרטית (החרדים מצהירים כי הם כפופים להחלטות הרבנים מעל החלטות הממשלה והכנסת).

אריה תמס: בנושא הדמוגרפי החרדים ניצחו לכן אין כאן עתיד לדור ציוני צעיר ואנשים עוזבים ויעזבו.

יהושע גור: אין בעיה פוליטית- רק מערכת מושחתת. יש כאן שנאת אחים ולשנאה קל לגייס אנשים לפעילות.

ברכה יהושפט-רונו: חלק מהבעיה במפלגות שהצהירו שלא ילכו עם ביבי. יש בעיה בין אשכנזים למזרחיים.

אורי עמדי: **תכנית לאו"ר יכולה לחבר בין כל חלקי העם.** אסור לוותר. הנשיא צריך ליצור אופק ועתיד.

חזקי שנאן: בג"צ כופה הליכים על הכנסת. המחאה נגד ביבי בבלפור בנתה את המחאה נגד הרפורמה המשפטית.

אריה בוסק: מציע לקיים בסוכות כנס גם עם דוברים חיצוניים בנושא החברה החרדית ושילובה במדינת ישראל.

רשם: יעקב וימן